

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no

Høringsvar om ny lov om folkefinansiering av næringsvirksomhet

Forbrukerrådet viser til at Verdipapirlovutvalget avga NOU 2021:10 om «Ny lov om folkefinansiering av næringsvirksomhet» den 14. desember 2021. Finansdepartementet sendte utvalgets utredning på høring den 17. januar 2022 med høringsfrist den 17. april 2022.

Forbrukerrådet oversender med dette sin høringsuttalelse, som er innsendt via departementenes digitale løsning for innsendelse av høringsvar. Forbrukerrådets hovedanliggende er å bidra med innspill i høringen som kan sikre et bedre vern for norske forbrukere, ettersom dårlige valg i finanssektoren potensielt kan føre til store økonomiske velferdstap.

Forbrukerrådets hovedpunkter kan kortfattet sammenfattes i følgende hovedpunkter:

- Forbrukerrådet mener det er positivt at folkefinansiering reguleres på en tydelig måte, og at EUs forordning om folkefinansiering vil bidra til styrket forbrukervern når den gjennomføres i norsk lov.
- Forbrukerrådet mener at alle former for folkefinansiering, herunder også folkefinansiering av forbrukerkreditt, bør samles i en og samme lov. Dette vil sikre god oversikt over rettsreglene som gjelder på dette området. Ny lov om folkefinansiering bør derfor etter hvert utvides til også å omfatte lånebasert folkefinansiering (P2P) når endringene som er varslet i EUs forbrukerkredittdirektiv foreligger.
- Forbrukerrådet mener det må stilles krav om transparens rundt risiko, priser og omkostninger på alle folkefinansieringsplattformer som tilbyr investeringsbaserte og lånebaserte folkefinansieringsprodukter til ikke-profesjonelle kunder, og at lovutkastet slik det foreslås i NOU-en sikrer tilgang til slik informasjon på en god måte.
- Forbrukerrådet mener det bør stilles krav om at ikke-sofistikerte kunder må gjennomgå egnethetstester i forkant av investeringer og utlån som gjøres via folkefinansieringsplattformer.

- Forbrukerrådet mener at alle foretak som tilbyr finansielle tjenester til forbrukere må være tilsluttet et godkjent klageorgan. Dette innebærer at også folkefinansieringsforetak som drifter folkefinansieringsplattformer må ha rutiner for mottak og behandling av klager fra kundene, og være tilknyttet en utenrettslig tvisteløsningsordning.
- Forbrukerrådet slutter seg her til flertallets syn i dissensen i utvalget som omtalt i kapittel 3.3.4.2 i NOU 2021:10 (s. 33-34) om «Forslag til endringer i finansforetaksloven».

Bakgrunn

Det finnes i dag ikke noe eget særskilt regelverk i Norge for foretak som yter folkefinansieringstjenester. Finansdepartementet har derfor bedt Verdipapirlovutvalget om å utrede norsk gjennomføring av forventede EØS-regler som svarer til EUs forordning om folkefinansiering av næringsvirksomhet (investeringsbasert folkefinansiering og lånebasert folkefinansiering P2B).

Finansdepartementet har i tillegg bedt Verdipapirlovutvalget om å vurdere regler om folkefinansiering av forbrukerkreditt (lånebasert folkefinansiering P2P), men denne utredningen er foreløpig utsatt i påvente av kommende endringer i EUs forbrukerkredittdirektiv.

Generelle kommentarer

Forbrukerrådets viktigste anliggende i høringsrunden om ny lov blir å bidra til at det etableres tydelige rammer som ivaretar hensyn til investorbekyttelse og som motvirker økonomisk sårbarhet blant forbrukere.

Finansielle markeder er generelt preget av informasjonsasymmetri mellom profesjonelle aktører på den ene siden og ikke-sofistikerte (normalt forbrukere) på den andre siden. Norge har vært åsted for mange finansskandaler opp igjennom årene der forbrukere har blitt lurt til å investere i finansielle «produkter» med uforholdsmessig høye kostnader og/eller svært lav sannsynlighet for positiv avkastning. Denne type råsalg har typisk blitt gjort i en-til-en møter mellom «rådgiver» og kunde. Selgeren har hatt et betydelig informasjonsovertak og mange kunder har ikke evnet å vurdere den informasjonen de har fått eller kunnet innhente informasjon fra uavhengige kilder.

Det er et generelt prinsipp innen finansiell regulering at likeartet risiko skal reguleres likt. Dette gjelder også de delene av reguleringen som omhandler investorbekyttelse og forbrukervern. Som en interesseorganisasjon for

forbrukere i Norge, mener Forbrukerrådet at forbrukere bør ha minst like god beskyttelse når de låner ut penger til eller investerer i næringsvirksomheter via ulike folkefinansieringsplattformer som den beskyttelsen forbrukere er sikret når de investerer i obligasjons- og aksjemarkedet.

Forordningen om europeiske tilbydere av folkefinansieringstjenester til næringsvirksomhet (forordning (EU) 2020/1503) er nettopp å styrke investorbeskyttelsen med virksomhetskrav. Det er viktig og riktig at investorene skilles mellom sofistikerte og ikke-sofistikerte investorer og at det oppstilles forbrukerbeskyttende tiltak for den sistnevnte gruppen av investorer. Det sikrer at lik risiko reguleres likt og høyner forbrukervern for de ikke-sofistikerte investorer.

Verdipapirhandelovens bestemmelser om egnethetstesting gir et viktig bidrag til investorbeskyttelse, men det forutsetter også at egnethetstesting av forbrukere ikke utføres på en måte som gjør at de fremstår som pliktøvelser med begrenset påvirkning når det kommer til selskapets vurdering av prosjektets egnethet.

Lånebasert folkefinansiering av bedrifter (P2B)

Forbrukerrådet er i utgangspunktet forsiktig positivt innstilt til lånebasert folkefinansiering av bedrifter, men vil understreke at folkefinansiering er en ung bransje med historikk som begrenser seg til den nesten sammenhengende økonomiske oppgangsperioden etter finanskrisen i 2008. Den norske bransjen har enda kortere historikk. Det er dermed en fare for at prosjektene som presenteres til ikke-sofistikerte investorer ikke er representativ for en hel økonomisk syklus. Ettersom prosjektene i de norske folkefinansieringsplattformene domineres av eiendomsprosjekter, er det naturlig å forvente at en nedgang i eiendomsprisene vil kunne innebære negative konsekvenser for de mange lånene som er utstedt til eiendomsutviklere.

Uansett er det for tidlig å vurdere om prosjektene som folkefinansieringsforetakenes markedsfører gir kundene en høyere risikostyrt fortjeneste enn mer tradisjonelle investeringer. Derfor blir det desto viktigere at ikke-sofistikerte investorer sikres tilgang på sanne, transparente og standardiserte nøkkelinformasjonsdokumenter («KIIS») som gjelder de enkelte prosjektene og porteføljeforvaltning av lån («på plattformnivå») som det nye regelverket åpner for.

Etter vårt syn er det viktig at plattformene lagrer og tilgjengeliggjør historikk, uavhengig av om prosjektene er avsluttet og uavhengig av om prosjektene nådde sine finansieringsmål, for at forbrukere skal ha mulighet til å vurdere plattformens evne til å plukke ut solide prosjekter. Tilgjengelighet til historikk vil være et sentralt virkemiddel for å kunne skille seriøse aktører fra useriøse aktører og sikre at forbrukere har dokumentasjon i forbindelse med eventuelle tvister.

Forordningen oppstiller krav til offentliggjøring av misligholdsrater. Prosjekter med mislighold må merkes tydelig, og det må også gjelde på de såkalte Oppslagstavlene («bulletin boards») som regelverket åpner for.

Plattformene bør i tillegg gjøre det mulig for investorer å gå tilbake til eventuell kundekorrespondanse for å sammenligne det som ble forespeilet med det som faktisk ble levert.

Forordningen oppstiller krav om at gebyrer og kostnader skal fremgå av KIIS. Slike utgifter for investorer må fremgå tydelig både før avtale inngås og deretter løpende både i kontoutskrifter og årsoppgaver, både i nominelle kroner og i prosent.

Forbrukerrådet er tilfreds med at utvalget har tydelig avklart forpliktelsene for plattformene til å informere om risiko forbundet med prosjektene, og krav til at det skal være mekanismer på plass for å avdekke og forhindre økonomisk kriminalitet, hvitvasking og terrorfinansiering.

[Investerings- og egenkapitalbasert folkefinansiering](#)

Forbrukerrådet er bekymret for at egenkapitalbasert folkefinansiering reduserer terskelen for at ikke-sofistikerte investorer investerer i komplekse finansielle produkter de ikke har tilstrekkelige forutsetninger for å vurdere. Emisjoner i unoterte selskaper er en vanlig form for folkefinansiert egenkapitalfinansiering, og dette er aksjer som ligger utenfor børsens krav til investorbeskyttelse. Børsens regler er strenge for å sikre likebehandling av selger og kjøper av en aksje. En forbruker som kjøper børsnoterte aksjer, sitter dessuten på den samme siden av bordet som de profesjonelle investorene. Unoterte aksjer derimot har svært lav likviditet, er forbundet med uoversiktlig risiko og er gjenstand for subjektiv verdifastsettelse. Ikke-sofistikerte investorer risikerer dermed ofte negativ avkastning.

Forbrukerrådet mener i utgangspunktet at investeringer i unoterte aksjer er en uegnet aktiva klasse for forbrukere. Unoterte aksjeinvesteringer via folkefinansieringsplattformer bør derfor i utgangspunktet begrenses til kunder som kan klassifiseres som sofistikerte investorer. Fra et forbrukervernsperspektiv gir det lite mening at MiFID II ikke tillater at en investeringsrådgiver kan anbefale ikke-likvide VC-fond til forbrukere mens et folkefinansieringsselskap fritt kan markedsføre unoterte aksjer i oppstartsselskaper til den samme kundegruppen.

Tilsyn

Etter Forbrukerrådets syn er forholdene knyttet til tilsyn av folkefinansieringsforetakene godt dekket i det foreslåtte regelverket. Forbrukerrådet er tilfreds med at tilsynsorganene sikres tilstrekkelig sanksjonsmuligheter, herunder overtredelsesgebyr.

Kommentar til dissens

Forbrukerrådet vil peke på at utvalget har levert sin utredning med én dissens, omtalt i kapittel 3.3.4.2 i NOU 2021:10 (s. 33-34) om «Forslag til endringer i finansforetaksloven». Forbrukerrådet slutter seg her til flertallets syn.

Banker og andre profesjonelle lånytere kan selv involvere seg direkte i prosjekter som er folkefinansiert. Dette er med andre ord ikke kun forbehold privatpersoner selv om det i navnet fremstår som forbrukerrettet. Flertallet mener vi allerede har en lovregulering som dekker dette tilfellet. I finansavtaleloven er det i tillegg ufravelige regler knyttet til forbrukers rettigheter.

Verdipapirlovutvalget påpeker at regulering i ny lov om folkefinansiering i noen grad vil kunne overlape regulering i allerede eksisterende lovverk, og tar til orde for å unngå såkalt dobbelregulering (s. 36-37).

Forbrukerrådet ser imidlertid få betenkeligheter med at regler om investor- og forbrukerbeskyttelse er omtalt i flere ulike lover, så lenge lovtekstene er konsistente og ensartede.

Oslo, den 19. april 2022

Med vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Jorge B. Jensen (s.)
Fagdirektør

Bjarki Eggen (s.)
Seniorrådgiver